

LEGĂTURI MISTERIOASE LA BUZĂU

Tot căutînd prin biblioteci după „caragialisme”, am dat, vara trecută, peste un extras din „Limbă și literatură” (tom XVII/1968) cu studiul **I.L. Caragiale și Buzăul**, de Gabriel Cocora. Un istoric literar de care nu știam (și nu știu) nimic, însă textul pare serios documentat. De aici am aflat, între altele, două lucruri surprinzătoare. Unul despre Leonida Condeescu, celălalt despre... Suzana Gâdea.

Leonida Condeescu, înduioșător-rizibilul primar al urbei Mizil, din **O zi solemnă**, s-a sinucis în ianuarie 1906, aruncîndu-se înaintea unui tren ce venea de la Ploiești. (Care-i capitala județului Prahova, îl întrebese profesorul pe junele viitor primar? Mizilul, răspunsese acesta. Iată că Ploieștiul s-a răzbunat fioros). Cu numai două luni înainte, mînat de același patologic panmidilism megaloman, Leonida Condeescu venise la București, în Cameră, ca să-i ofere lui Griguță Canatacuzino-Nașabul două miliarde (!) pentru a se putea achita toată datoria publică. Sfîrșitul lui stupefiant leagă scrisul lui Caragiale de realitate într-un fel „metafizic” neașteptat. Un alt — însă real — nenea Anghelache.

Leonida Condeescu a revenit brusc în atenția noastră odată cu **Eseul** lui Mircea Iorgulescu (v. pp. 93—103), ca figură subtextuală a lui Ceaușescu și ca echivalare a Mizilului cu întreaga Romînie a „epocii de aur”. Pînă mai ieri, megalomania primarului ni se părea doar ridicolă. Din perspectiva ultimelor decenii, ea este crîncenă și omniculabilizantă: „Se mai poate spune, în aceste condiții, că Leonida Condeescu nu este decît un imbecil caraghios? Că inițiativele lui sînt stupide și grotești, produsul unei minți bolnave? Că energia lui debordantă nu este decît prostie activă? Nu, de bună seamă, nu (...) triumful primarului din Mizil se poate explica doar prin existența unui fond general de însușiri similare cu ale lui. Leonida Condeescu nu este o excepție, el este un exponent (...) Caricatura lui are bază de masă. El dă formă, reliefîndu-le și organizîndu-se, unor latențe. Captează, canalizează și valorifică un anumit potențial, impune o conduită, stabilește un tipar de gîndire pe care cei din jur și-l însușesc, socotindu-l reprezentativ...”

Că Leonida Condeescu aprovizionă cu vin restaurantul lui Caragiale din gara Buzău, de la via sa din Vadul Săpat (moștenire a soției, Filofteia Iordache), unde trăgea la umbră viticolă împreună cu G. Ranetti — nu-i mare lucru. Dar că sora lui, Ana Condeescu, s-a măritat cu căpitanul Matei Eminovici din faimosul Regiment 32, cel atît de imperios „solicitat” de viitorul primar și că fiica lor, numita Ecaterina Eminescu, devine, deci, nepoată de soră a lui Leonida Condeescu — personajul caragialian — aceasta-i o realitate aptă să ne dea frisoane. Plăcute, desigur.

Acestei „descoperiri” i se adaugă una de-a dreptul magnifică: Suzana Gâdea, ministrul culturii ceaușiste, faimoasa „mamă dragă”, omul pus de soartă să reprezinte, cu vidul său demn de compătimire, misologia (ura de cultură) a familiei blestemate, era, nici mai mult, nici mai puțin, decît fiica berarului lui Caragiale. Chiriacul său din birtul gării din Buzău. Birtașul lui Caragiale din 1895 — părintele nefericitei parașutate la cîrma spiritului național la 1980: ce sumbră, dar și superbă răzbunare a (cum să-i spui, oare?) geniului național al eșecului!

Ștefan Șt. Stănescu (6 oct. 1875 — 5 aug. 1965), spune Gabriel Cocora, a avut trei copii: Suzana Gâdea, Ion Stănescu (decan, în 1968, al facultății de tehnologia mașinilor din Brașov) și Alexandrina Teodorescu, domiciliată la acea dată în

Buzău, str. Mărgeanului, 4. Răposatul Stănescu, fost brigadier silvic, își amintea cum îl vizitau pe Caragiale — Gherea, Leonida Condeescu și Basil Iorgulescu, directorul liceului „B.P. Hașdeu” din localitate, toți trei legați de opera caragialiană prin destule fire palpitate. Cit despre Suzana, nu încapă neînțelegere: la data studiului semnat de G. Cocora, în 1968, era președinta consiliului național al femeilor din Romînia. Greu de închipuit o confuzie!

Dar — să trecem! La Buzău, Caragiale a locuit pe str. Călărășilor, în piața gării. Din 1905, strada s-a numit Nicu Constantinescu, iar la 1968 îi zicea „colonel Buzoianu” (colț cu bd. Lenin). O mai exista și astăzi? Ștefan Șt. Stănescu locuia pe str. Ciochinescu. În 1958, mai trăia (avea 80 de ani) Paul Heinrich, fiul proprietarului casei, trecîndu-se printre familiarii dramaturgului. El își amintea mesele vesele ale chiriașului cu Basil Iorgulescu, Petre Zaharescu și cpt. Benone Anastasescu. Între cei de înscris la capitolul salutări de departe, figurau Scutaru și Perșinaru, după cum ne arată scrisoarea lui Caragiale către actorul Const. Ionescu din 17 mai 1900. Ca și Piticescu, despre ale cărui convorbiri cu Caragiale (v. de ex. ziarul buzoian „Ordinea” din 17 febr. 1902) vom discuta cu altă ocazie. Caragiale a conferențiat, cum se știe, și la Atheneul din Buzău („Cauzele prostiei omenești”, la 3 febr. 1895, „Opiniunea publică”, în ian. 1897), după cum în mai 1908 (v. cuvîntarea proaspătului conservator democrat în „Adevărul”, 20 mai 1908) se afla-n plină campanie tachistă, în chiar fieful marghilomanic, care-a fost Buzăul. De bună seamă că-i telegrafia de aici lui Zarifopol: „Și acum din Budzău, c'coane! multă sănătate”. Și tot la Buzău a fost botezat Lucky, la biserica Banu.

De ce ne (mai) interesează astfel de lucruri azi? Pentru a desfrunzi o prejudecată. Opera și viața lui Caragiale cuprind, practic, **toată** geografia Romîniei. Masivitatea „monumentului” bucuștean (sau, mai larg, regătean) e înșelătoare, acaparează vederea și s-a tabuizat de la sine. Numai că expansiunea tentaculară a acestei biografii înghite Moldova și Ardealul cu fulgi cu tot, pentru a le transfera în conțul nostalgiai berlineze. Un indice analitic al orașelor prezente în pagina literară, dar, mai ales, în biografia lui Caragiale (indice pe care l-am alcătuit, urmînd a vă plictisitor-gratula cu frînturi din el) lărgește considerabil aria pronunțat bucușteană a Cazului. O „fișă de oraș” în cazul acestei opere reprezintă ceva mai mult decît un simplu reper cronologic. E un semn de mentalitate: a autorului, dar și a epocii. Un semn politic (în funcție de forța electoral-deputătească a zonei, sînt regiuni cu accent liberal, altele cu accent conservator, etc.), un semn cultural, emanat din prezența unor factori locali ce depășesc benefic tradiția locului (un exemplu va fi aici Tr. Severin), etc. În operă apar, explicit, foarte puține, dar biografia lui Caragiale („cel mai sociabil autor român”, nu-i așa?) este încă plină de multe surprize. De aici, al doilea motiv: există o serie largă de nume presărate incidental în viața dramaturgului, sau prezente constant decenii de-a rîndul, citate, însă, doar de una-două ori în corespondență, evocări, articole. Ele trebuie descoperite, desprăfuite, recompuse biografic, re-identificate, așadar. Fără ele, tot „humusul” fenomenului caragialian riscă să se usuce. Vorbim mereu de Caragiale ca „oglină a epocii”, dar aproape exclusiv prin tipologia socio-literară etalată; la propriu-zisul oglinzii, la **identitățile** ca atare, ne uităm prea rar. Ceea ce nu e drept de vreme ce ... ele ne privesc toată ziua.

Dan. C. Mihăilescu